

'Llibres de crims', recopilació de 400 anys de sang i fetge a Lleida

Els 80 volums, conservats a l'Arxiu Municipal, donen una visió inèdita de la vida quotidiana de la Lleida de l'època medieval

XAVIER NADAL
xnadal@lamanyana.es
Lleida

L'Arxiu Municipal de Lleida conserva vuitanta Llibres de crims, que reuneixen els documents que l'actuació del Tribunal de Coltellades (ganivetades) va generar entre el 1308 i el 1701, tot i que l'activitat de l'audiència encarregada de l'administració de justícia es va iniciar al 1300.

Els *Llibres de crims* consten de processos judicials de diferent naturalesa -molts de caràcter banal-, com ara baralles, robatoris, furts, assassinats, violacions o casos de bruixeria. Aquesta sèrie documental de vuitanta volums abarca casos ocorreguts a Lleida i als pobles de la contribució, com Bell-lloc d'Urgell, les Borges Blanques, Almacelles i la part reial de Castellots, nom amb el qual s'ha conegut el terme de la Floresta durant l'Edat Mitjana i bona part de la Moderna.

Inclouen detalls de la vida quotidiana dels habitants de la ciutat en l'època medieval -les robes i els seus colors, el menjar, les eines, la manera de parlar, l'estructura de les cases, les relacions de poder i familiars- i de les persones que van estar relacionades d'alguna manera amb algun procés judicial.

Els còdexs també mostren perfils de col·lectius diferents, com estudiants, escuders, jueus, canonges, hostalers o del món de la prostitució, entre d'altres. Així mateix, fa referència a espais diversos de la ciutat com el castell del Rei, la presó, l'hospital, la plaça de Sant Joan, entre d'altres.

El desenvolupament dels casos constaven d'un seguit de fases comunes, que eren la pernició o denúncia, la inquisició o l'interrogatori, la lectura de càrrecs i la defensa, la interlocutòria, el turment i la sentència definitiva. "Aquesta constava d'una condemna exemplar, un escar-

FOTO: Selena García / La cap de l'Arxiu Municipal de Lleida, Iolanda Enjuanes, mostra diversos volums dels 'Llibres de crims'

FOTO: S.G. / Un còdex per restaurar i un altre que ja s'ha recuperat

FOTO: S.G. / El 'Ceremonial Antich', un llibre de gran valor de l'Arxiu

ni públic, entre els quals hi havia l'amputació d'un membre del cos o l'aplicació de la pena capital", va explicar la cap de l'Arxiu Municipal de Lleida, Iolanda Enjuanes.

Entre els fets jutjats, Enjuanes va esmentar l'assassinat de Francesca de Fillac a mans del seu marit, Francesc de Fillac, un notari de

Lleida, un personatge important de la Lleida medieval a qui s'acusava d'haver mort la seva esposa Francesca i després fugir juntament amb l'amant. També hi ha el cas de Valentina Guarnier, acusada de bruixeria. A més, queda reflectit el judici a Aznel del Crespo, un sarà condemnat per jeure car-

nalment amb una prostituta cristiana. Com a curiositat, hi ha un episodi sense resoldre, en què es va trobar un cap d'una persona en un llit de l'alberg amb el nas, els ulls i les orelles tapades amb cera, que feia soroll quan se'l sacsejava. Els investigadors no saben qui era ni com portar la investigació per-

què no hi havia cap indici. D'altres fets són el d'una dona acusada de robar tovalloles a l'hospital, el furt d'una mula, un marit que va maltractar i prostituir la muller, l'enfrontament d'estudiants amb el rector de l'Estudi General o l'enverinament d'un client per part de l'hostalera del bordell.

A la recerca de mecenes per restaurar uns 40 còdexs

L'acció puja de 2.000 a 6.000 euros per volum

La Paeria, per mitjà de l'Arxiu Municipal, cerca mecenes per restaurar la meitat dels vuitanta *Llibres de crims*. Les tasques a fer en cada volum tenen un cost de 2.000 a 6.000 euros, segons el seu estat de conservació.

Iolanda Enjuanes, va explicar que "des del 1993 s'han restaurat 39 dels 80 volums dels *Llibres de crims*, que pertanyen als judicis del segle XIV, i ja hem començat a reparar els volums del segle XV, com és el cas del darrer llibre que abarca els anys 1458 i 1459".

Enjuanes va manifestar que "volem restaurar els còdexs per després digitalitzar-los perquè tothom que estigui interessat pugui conèixer el seu contingut". Va afirmar que "un cop feta aquesta tasca, l'obra es guarda i no es toca mai més". "Alguns exemplars no es poden ni consultar perquè el paper està molt degradat i s'esmicola i el temor que tenim és que amb el pas del temps, si no es restaura, no podrem obrir els còdexs i perdrem la informació de sempre més", va lamentar.

L'Arxiu Municipal conserva altres còdexs de valor incalculable com el *Llibre Verd Petit*, anomenat així perquè està relligat amb tapes de cuir de color verd. Està decorat amb relleus geomètrics i arabescs d'or i està format per 281 fulls de vitel·la. Conté diversos privilegis reials, ordinacions de la ciutat, Usatges de Barcelo-

El 'Llibre Verd Petit' i el Gran, dues peces fascinants

na i els Costums de Lleida. *El Llibre Verd Gran* recull els privilegis reials atorgats a la ciutat de Lleida. Aquests volums estan molt degradats, amb el paper desgastat, brut i tallat. Restaurar-los val uns 6.000 euros cadascun. També tenen un gran valor el *Ceremonial Antich*. *Llibre de notes d'importància* i el *Llibre o ceremonial de la ciutat de Lleida*.

FOTO: Selena García / L'Arxiu conserva els còdexs 'Llibre Verd Petit' i 'Llibre Verd Gran', d'un gran valor

FOTO: Selena García / L'Arxiu Municipal, situat al Palau de la Paeria, custodia la història de la ciutat

LA VEU DELS LECTORS - OPINIÓ

Digues la **teva!!!**

Ara tens l'oportunitat de compartir la teva opinió sobre algun tema d'actualitat de la ciutat i/o demarcació. Escriu-nos una carta al director.

- ✓ **Escriu el teu text mecanografiat**
- ✓ **Envia'ns-el a cartes@lamanyana.cat**
- ✓ **No oblidis facilitar-nos el nom complet i DNI**

Opinem?

*En aquesta secció es publicaran totes aquelles cartes que estiguin degudament identificades i que siguin d'interès general. No es publicaran cartes amb pseudònims o inicials. Els originals s'hauran de presentar mecanografiats i no superar les 30 línies d'extensió. La tramesa de textos a aquesta secció implica l'acceptació d'aquestes normes.